

**I. ^aFORMA PRIVILEGII DE ELECTIONE
REGIS UNIVERSAE NOBILITATI REGNI DATI^a**

In nomine Domini amen. ^bAd perpetuam rei memoriam^b nos Sigismundus ^cDei gratia^c ^drex Poloniae, magnus dux Lituaniae, necnon terrarum Cracouiae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cuiauiuae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Culmensis, Elbigensis, Pomeraniae^e etc. dominus et heres^d. ^fSignificamus tenore praesentium quorum interest universis et singulis tam praesentibus quam futuris harum notitiam habituris^f, cum nullius rei cura sit nobis antiquior quam ut regni nostri quieti et tranquillitati non solum quoad nobis vita suppediaverit, verum etiam ^gsi fieri possit^g in sempiternum tempus providere possimus: cumque non minus ad nos pertinere existimemus ea quae in posterum nobis e vita sublati, quamquem^h superstitionibus accidere possint. Faciendum putavimus ut pro perpetuoⁱ more nostro, iustas et equas preces nobilitatis regni nostri benigne et clementer admitteremus, quibus a nobis summo studio nuntii illius, ex omnibus regni ditionisque nostrae territoriis contenderunt, ut nequ^j ^ksi quando interregnum esse contingeret^k novi motus oriri possent, constitutione nostra caveremus decerneremusque ^let statueremus^l, quemadmodum praesentibus cavemus. Statuimus et decernimus de consensu totius regni senatus et nuntiorum terrestrium eviternis temporibus observandum, ut si quid de rege Poloniae factum sit, eumque ex vita excedere contigerit, secundum veterem morem consuetudinemque et statuta regni generalia comitia regni edicantur ad novum regem eligendum, fiatque electio regis libera. Ita ut ex omnium regni senatorum consiliariumque, praelatorum, baronum, militum, nobilium quicumque comitia ista obierint eisque interfuerint, consensu et voluntate novus rex eligatur et denuntietur. Atque ut diplomati huic nostro tanto maior fides habeatur firmissime observetur, signum^m nostrum illi appendi iussimus. Datum Piotrkouiaeⁿ in conventionem generali feria quinta post festum sancti Mathiae Apostoli proxima, anno Domini ^omillesimo quingentesimo tricesimo octavo^o [28 II 1538], regni^p nostri anno tricesimo secundo^q.

Praesentibus reverendissimo et reverendi in Christo patribus dominis Ioanne de Lathalieze archiepiscopo Gnesnensi, legato nato et primate, Ioanne Choienski Cracouiensi, regni nostri cancellario, Petro Gamrath Plocensi, Sebastiano Braniczki Camenecensi episcopis, necnon magnificis, generosis et venerabilibus Ioanne comite in Tarnow castellano Cracouiensi et capitaneo Sandomiriensi, Luca de Gorca Poznaniensi, Petro Kmita de Vissnicze Cracouiensi, regni nostri marschalco ac Cracouiensi, Scepusiensi, Praemisliensi et Colensi capitaneo, Hieronimo a Lasco Siradiensi, Ianussio Latalski Iuniwladislaiensi, Stanislawo de Sprzowa terrarum Russiae et capitaneo Opoczniensi, Stanislawo Odrowansz Podoliae, Faelice Szrenski de Sokolowo Plocensi ac Marienburgensi et Plocensi capitaneo, Petro de Gorinino Masoviae et Cziechanoviensi capitaneo, Stanislawo de Kvtno Rawensi palatinis, Andrea de Gorca Poznaniensi et capitaneo Maioris Poloniae generali, Nicolao de Volia Sandomiriensi, serenissimae coniugis nostrae curiae magistro ac Sanocensi, Lanczkorunensi, Lomzensi et Visnensi capitaneo, Ioanne de Thanczin Voinicensi, curiae nostrae marschalco ac Lublinensi et Leloviensi capitaneo, Petro de Opalenicza Gnesnensi, serenissimi filii nostri curiae magistro ac Costensi, Olstiniensique capitaneo, Iacobo de Przeramb Siradiensi, Erasmo de Krethkow Brzestensi, Andrea Tworowski Camenecensi, Bernardo Maczcieiowski Lublinensi et capitaneo Zawichostensi, Martino Miskowski Vielunensi, Georgio Latalski Landensi, Spitcone de Tarnow Radomiensi regni nostri thesaurario ac Siradiensi, Krzepicensi, Brzeznicensi capitaneo, Stanislawo a Lasco Przemątsi, Stanislawo Miskowski Miedzirzecensi, Petro Sborowski Malgostensi, Andrea Golczewski Dobrzinensi, Nicolao de Nisczicze Sierpcensi, Adriano Golinski Czirnensi, Petro Kopitowski Varszouiensi, Floriano Paris Zaczoczimiensi castellanis, Paulo de Volia regni nostri vicecancellario et

^{a-a} W MK: *tytuł brzmi*: Litterae de electione regis; w VL *natomiast*: Sigismundus Primus cavet electionem fieri non debere nisi in comitiis. ^{b-b} Brak w VL. ^{c-c} Brak w VL. ^{d-d} etc. MK; brak w VL. ^e W MK *powtórzone zbędnie*: Masoviae. ^{f-f} Significamus etc. MK; w VL *tylko*: Significamus tenore praesentium. ^{g-g} W VL *słowa ujęte w nawias*. ^h quam quae VL. ⁱ tempore MK; brak w VL. ^j ne qui VL. ^{k-k} Słowa w VL *ujęte w nawias*. *Ostatni wyraz także brzmi*: contingerit. ^{l-l} Brak w VL. ^m sigillum VL. ⁿ Petricoviae VL. ^{o-o} 1538 VL. ^p regni vero VL. ^q Na tym kończy się tekst MK i VL.

Gostinensi capitaneo, Stanislao de Olesnicza decano, Ioanne Vilamowski cantore, Samuele Maczieiowski canonico Cracouiensi secretariis nostris, Martino Volski tribuno Cracouiensi curiae thesaurario et cubiculi nostri praefecto ac Zacrocimensi et Blonensi capitaneo, Augustino Cothwicz vexillifero curiae et stabuli nostri praefecto, Hieronimo Staskowski coquinae nostrae magistro et aliis quamplurimis dignitariis, officialibus et aulicis nostris, sincere et fidelibus nobis dilectis. Datum per manus praefati reverendi in Christo patris domini Ioannis Choienski episcopi Cracouiensi, regni nostri cancellarii sincere nobis dilecti. Relatio eiusdem reverendis etc.

II. ^aDECRETA ET^b CONSTITUTIONES PUBLICAE
IN CONVENTU GENERALI PIOTRKOUIENSI^c PRO FESTO SANCTORUM TRIUM REGUM,
[6 J] ^dANNI DOMINI 1538^d CONSILIARIORUM REGNI
ET NUNTIORUM TERRARUM MUTUO CONSENSU FACTAE^a

^eSigismundus Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae etc. dominus et heres^e. Manifestum facimus, tenore praesentium, quibus expedit, universis et singulis, tam^f praesentibus quam futuris, harum notitiam habituris. Cum ita^g regni, reique publicae rationibus postulantes, vitari non potuerit, quin aliqua fierent contra leges constitutionesque regni, quas publicae utilitatis causa institutas, parere publicae utilitati, atque ad novos casus temporum novorum, consiliorum rationes accomodari, non iniquum videbatur, perspeximus eam rem nobilitati regni nostri molestam accidisse, quod vereretur, si saepius esset e legibus istis et constitutionibus discessum, ne quis postea nostri dissimilis oriretur, qui non ex regni, reique publicae commodo, sed ex libidine sua cuncta facere in animum induceret, quae non tam licita, quam animo suo essent collibita, legesque et constitutiones patrias, arbitrio suo sibi mutandi violandique, hoc exemplo potestatem datam existimaret. Quae quidem res, cum universae nobilitati regni nostri, usque adeo molesta esse coepisset, ut per nuntios suos quos ad comitia quae Piotrkouiae^h ⁱper nos habita sunt, miseratⁱ supplex a nobis contenderet, si quid contra leges factum videri posset, nobis ad regni gubernacula sedentibus, non id quidem ut irritum esse vellemus, sed provideremus et caveremus litteris et constitutionibus nostris, nunquam nos, nostrosque successores Poloniae reges, deinceps quidquam facturos, quod regni legibus, constitutionibusque adversaretur. Nos qui ne antea quidem, nisi gravissimis adducti rationibus fieri quicquam^j passi sumus, quod cum regni constitutionibus pugnare videretur, fecimus non inviti, ut precibus eiusdem nobilitatis regni nostri, quae non visae sunt ab aequitate abhorre, locum daremus. Itaque his litteris^k et constitutionibus nostris cavemus et pollicemur, nunquam nos, nostrosque successores, fieri quicquam^l passuros, in quo regni leges, constitutionesque violatae, videri possent, atque articulos hoc infrascriptos, sanctae, inviolataeque observaturos.

[1]. De teloneis pontalibus, aggeralibus etc.

Quoniam magnis et frequentibus querelis subditorum nostrorum obruimur, ob multiplicia gravamina, quae teloneorum quorumcunque praefecti aut exactores, subditis nostris, etiam his qui militaris ordinis sunt, inferre noscuntur, ideo ad coercendam eorum licentiam, facilemque cuilibet iustitiae^m administrationem assequendam, statutimus, ut quaecunque privilegia posteriora Ludovici regis privilegio, universae nobilitati dato, privatis personis, vel civitatibus super teloneis pontalibus vel aggeralibus concessa essent, contra publicam nobilium libertatem in praesenti conventu per nos cassarentur, etⁿ anihilerentur verum^o ne quis in ea privilegiorum abrogatione praeter aequum et iustum gravari se praetendere valeat, visum est, ut collatis privilegiis, melius appareat, qualiter aliquo privilegio, publicae libertati derogetur, prius illa dispiceremus, quod

^{a-a} W MK2 tytuł brzmi: Constitutiones conuentus Piotrkowiensis anni M^oD^oXXXVIII^o. ^b Brak w VL. ^c Petricoviensi VL.

^{d-d} A[nni] D[omi]ni millesimi quingentesimi trigesimi octavi VL. ^{e-e} Sigismundus Dei Gratia etc. MK2. ^f Brak w VL.

^g Brak w VL. ^h Petricoviae VL. ⁱ⁻ⁱ habita sunt, miserat per nos VL. ^j quicquam MK2. ^k Brak w VL. ^l quidquam VL.

^m Brak w MK2. ⁿ Brak w VL. ^o caeterum VL.